

Agrárgazdasági Tanács

**Állásfoglalás
az agrárgazdaság 2011. évi helyzetéről
készült Jelentéshez**

Budapest, 2012. október 29.

A 2005. évi XXVIII. Törvénnyel módosított 1997. évi CXIV. Törvény 2.§-a kötelezően írja elő, hogy a Kormány évente számoljon be az országgyűlésnek az agrárgazdaság helyzetéről, a mezőgazdasági termelők jövedelemviszonyairól, a főbb agrárpolitikai célok megvalósulásáról, a végrehajtott intézkedésekről, valamint a költségvetési támogatások felhasználásáról. A törvény 9.§-a az Agrárgazdasági Tanácsot (Tanács) véleményező és javaslattevő szereppel ruházta fel. Ebből a felhatalmazásból adódóan a Tanács 2012. október 29-én megvitatta a Vidékfejlesztési Minisztérium által készített Jelentést, és ajánlásaival kiegészítve támogatja, hogy azt a VM minisztere az Országgyűlés elé terjessze. A Tanács megállapítja, hogy a jelentés gazdag információforrásra alapozva jól tájékoztat az agrárgazdaság 2011. évi állapotáról és folyamatairól.

Az Agrárgazdasági Tanács megállapításai a 2011. évről

A **Jelentés** már második éve a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt helyez a magyar élelmiszergazdaság vidékfejlesztésben betöltött többfunkciós szerepére és az élelmiszer-gazdasági foglalkoztatottak létszámának kérdésére. A termelési szempontok mellett markánsan képviseli a környezeti, társadalmi, szociális és foglalkoztatási szempontokat is. A beszámoló több (általában öt) év, lehetőség szerint az uniós tagországok adatainak összehasonlításával készült elemzéseket is tartalmaz. A WTO tárgyalások, a KAP-reform folyamat, az agrárdiplomáciai tevékenység bemutatása, a családi és egyéni gazdálkodás szerepe, valamint a szövetkezési formák jelentősége 2012-ben is nagyobb hangsúlyt kapott. A Tanács megállapítja, hogy a Jelentés 2012-ben is a 2011. évi markáns szerkezeti, tartalmi átforgatásnak megfelelően készült, ugyanakkor terjedelmesebb lett, ami azonban már meghaladja az Országgyűlés által kezelhető kereteket.

A Tanács véleménye szerint a Jelentés az agrárgazdaság 2011. évi teljesítményeiről **valós képet mutat** és megfelelően értékeli a lezajlott folyamatokat. A Jelentés magában foglal minden olyan létező információt, amely az agrárgazdaság 2011. évi helyzetének megismertetéséhez és nemzetgazdasági szerepének megítéléséhez szükséges. A Tanács ugyanakkor – mindezen értékek megtartása mellett – felveti a Jelentés terjedelmi csökkenésének szükségességét az elkövetkező évekre vonatkozóan. Javasolja, hogy a Vidékfejlesztési Tárca ennek érdekében tegyen előkészítő intézkedéseket.

2011 sikeres év volt a magyar mezőgazdaság számára, amit az is jelez, hogy a mezőgazdasági hozzájárulás a nemzetgazdasági GDP-ben 3,2%-ról 4,6%-ra nőtt. Az adatok alapján kijelenthető, hogy a mezőgazdaság – alacsony bázisról induló – megnövekedett teljesítménye nélkül a nemzetgazdaság 2011-ben csak minimális gazdasági növekedést tudott volna felmutatni.

Hazánk abban a helyzetben volt, hogy 2011 első félévében elláthatta az Európai Unió soros elnökségét. Ennek során számos az előzetesen megfogalmazott prioritásainkkal összhangban lévő Elnökségi Következtetéseket tudtunk elfogadtatni a Tanácsban. Az **agrárdiplomácia** orientációja az elmúlt évben a kormányzat keleti piacnyitásához igazodott. Különösen ígéretes fejlődésnek indultak a magyar-kazah kapcsolatok, és sikerült felújítani több FÁK-országgal a kétoldalú agrár-munkacsoport tevékenységét.

A **földhasználati** nyilvántartás az egy hektár felett termőföldet művelő gazdálkodók földhasználatát tartja nyilván, amely a teljes termőterületre vonatkozóan 81,6%-os lefedett-

séget jelent. A földterületek 52%-át a magánszemélyek, 39%-át a gazdálkodó szervezetek, 4,5%-át a szövetkezetek művelték 2011-ben. A birtokstruktúrában 2011-ben is csak kisebb változások történtek, a földhasználók köre és a nyilvántartott terület is csökkent. A nyilvántartott ingatlanok száma azonban növekedett, amely a termőföldek további elaprózódására hívja fel a figyelmet. A gazdálkodó szervezetek földhasználatának 3%-os csökkenése mellett nőtt a magánszemélyek által használt földterület. A Tanács ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy a földhasználati adatok továbbra sincsenek összhangban a KSH adatokkal.

A **termőföld** végleges **más célú hasznosítása** iránti igény a 2010. évi drasztikus visszaesést követően 2011-ben tovább csökkent. A földhivatalok mindössze 1738 hektár termőföld végleges más célú hasznosítását engedélyezték, mely az előző évinek 75%-a, és az utóbbi 5 év átlagának a felét sem éri el. Belterületbe vonás céljára 2011. évben szinte nem került igénybevételre termőföld. Mindez a termőföldek védelme szempontjából kedvező, ugyanakkor a beruházási hajlandóság alacsony voltát jelzi.

Magyarországon a **termőföldek minőségi védelmé**t az állam a talajvédelmi hatóság útján látja el. A talajvédelmi hatósági ügyek száma 2011-ben jóval meghaladta a 17 ezret. A 2010-ben végzett 2267 ellenőrzési szám alig változott, 2011-ben 2261 alkalommal tartottak a talajvédelmi felügyelők hatósági ellenőrzést, és összesen 291 alkalommal volt szükség további intézkedés megtételére.

A **részarány-földkiadásért** felelős hatóság 2011-ben közel 3700 részaránytulajdonos tulajdonát nevesítette 2400 hektár termőföldet érintően. Továbbá mintegy 2670 hektár természetvédelmi terület, valamint 3270 hektár művelés alól kivett terület tulajdoni rendezésére került sor. További 28 ezer hektár terület jogállásának rendezése maradt hátra.

A **Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (NFA)** 2010. szeptember 1-jén alakult meg újra. A 2010-ben lejárt haszonbérleti szerződések, valamint ideiglenes földhasználati engedélyek alapján használt területek ideiglenes hasznosítására megbízási szerződések útján került sor. Az NFA megközelítőleg 64 ezer hektár állami tulajdonban lévő termőföld hasznosításáról gondoskodott. Több mint 4800 megbízási szerződés került megkötésre, 3700 természetes és 1140 jogi személlyel. A természetes személyekkel kötött szerződések 28450 hektár területet érintettek, jogi személyekkel pedig 35550 hektárra kötöttek szerződést. A 2011-ben nem került értékesítésre számottevő területű állami termőföld. A közfoglalkoztatási munkaprogram megvalósítása kapcsán 96 hátrányos helyzetű kistérség és 1766 település számára biztosítottak termőföldet.

A mezőgazdasági **vízgazdálkodás** kiemelt célja a mezőgazdasági termelés biztonságának megteremtése, beleértve egyrészt a szükség szerinti belvízelvezetést, másrészt aszályos időszakban a vízpótlást. A hazai vízelvezetést és öntözést 46.155 km csatorna biztosítja, amelynek kevesebb mint 20%-a a vízügyi igazgatóságok kezelésében lévő kizárólagos állami tulajdon.

A mezőgazdasági és élelmezési célú **genetikai erőforrások** védelme az egész világon, így hazánkban is kiemelt állami feladat. A haszonállat-génmegőrzésben az őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai megőrzése kiemelt jelentőségű. A feladatok ellátására 2010. november 1-től két új intézmény, a Növényi Diverzitás Központ (NÖDIK), illetve a gödöllői Kisállattenyésztési Kutatóintézet és Génmegőrzési Koordinációs Központ (KÁTKI) alakult.

A mezőgazdaság teljes **kibocsátása** 2011-ben 2169 milliárd forint volt, ami folyó áron számítva 28,8%-kal magasabb, mint 2010-ben, és a valaha számított legmagasabb érték. A mezőgazdaság által előállított javak ára átlagosan 17%-kal, a kibocsátás volumene 10%-kal bővült. A növényi termékek magas hozamai mellett hosszú évek után először az állati termékek kibocsátása is nőtt, de ez utóbbi nem jelenti a korábban kialakult kedvezőtlen trendek megfordulását. A kibocsátás értékének növekedését a növényi és az állati termékek esetében is jelentős áremelkedés erősítette.

A kiugró növényi hozamok miatt, valamint az állattenyésztés megerősítését célzó hatékony intézkedések hiányában a **növénytermesztés aránya** a mezőgazdasági bruttó kibocsátásból 2011-ben 61,7%-ra emelkedett, az állattenyésztés részesedése pedig 32,2%-ra zsugorodott. A mezőgazdasági szolgáltatások a teljes kibocsátás 4,4%-át adták, a nem mezőgazdasági másodlagos tevékenységből pedig 1,7% származott.

Gabonából 2011-ben valamivel több mint 2,6 millió hektárról összesen 13,8 millió tonnát takarítottak be. Búzából a 2010. évinél közel 10%-kal többet arattak. Kukoricából a 8,1 millió tonnás termés 16%-kal meghaladta az előző évit. Napraforgóból 15%-kal nagyobb területen 41%-kal több, összesen 1,4 millió tonna termett. A repce betakarított területe csökkent, de 527 ezer tonnás termésmennyisége a hozamnövekedés miatt a 2010. évihez hasonló volt. A zöldségtermés megduplázódott, a gyümölcsstermesztésben viszont az előző évihez képest 30%-os visszaesés volt. Mindezt a kedvező folyamatot erősítette az árak növekedése.

Az állatállomány nagysága elmaradt az előző évitől, csak a szarvasmarha-állomány gyarapodott mérsékelten (2%). A sertésállomány az elmúlt évek tendenciáját követve tovább apadt, az állomány éppen meghaladta a 3 millió darabot, ez 4%-kal kevesebb az előző évinél. A baromfiállomány 2011-ben 41,7 millió darab volt, 1%-kal kisebb, mint 2010-ben, az előző öt év átlagát viszont 5%-kal meghaladta.

Magyarországon 2011-ben 124,4 ezer hektáron folyt **ökológiai gazdálkodás**, amiből 98 ezer hektár már átállt, 26,5 ezer hektár átállás alatti terület. Emellett 5867 hektár halastó is ökológiai termesztés szerint működött. Az ökológiai területek nagysága, illetve az ökológiai gazdálkodással, termékekkel foglalkozó szervezetek száma uniós csatlakozásunk óta inkább stagnál, mint növekszik. A 300 ezer hektáros célkitűzés (2006-ra, majd 2013-ra) egyelőre irreális elképzelés. A termelési szerkezetben dominál a szántóföldi termelés és a rét-legelő, 2007 és 2011 között alig történt elmozdulás az arányokban. Pozitív fejlemény, hogy nőtt az ültetvények aránya.

Az **erdőgazdálkodás** ügye fokozatosan felértékelődik egyes ökológiai, a gazdasági és társadalmi problémák megoldásában betöltött szerepe miatt. A szigorúan vett erdőgazdálkodás éves teljesítménye a nemzetgazdaság egészében (GDP) csupán 0,1%-ot képvisel. Magyarországon az erdőterület évről évre nő, 2011-ben elérte a 2 millió hektárt, ezáltal az összes favagyon is folyamatosan gyarapszik, így hazánk élőfa készletének anyagi értéke óvatos becsléssel is meghaladja az 1000 milliárd forintot. Az ország erdőgazdálkodás alá vont területe 2011-ben 2,05 millió hektár, a faállománnyal borított területet alapul véve az ország erdősültsége 20,7%. Az állami erdőgazdálkodás jó szakmai színvonalon áll, a magán- és közösségi tulajdonú erdőkben folyó gazdálkodás színvonala azonban heterogén. Az erdőgazdálkodók 8,1 millió köbméter fatömeget termeltek ki. Ez a mennyiség 656 ezer köbméterrel haladja meg az előző évit, ami a tartamos gazdálkodás feltételeinek megfelel. Az erdőgazdálkodók a jogszabályokban előírt erdő-felújítási kötelezettségeiknek megfelelő színvonalon tettek eleget. Az ÜMVP a 2007-2013 közötti időszakban 70 ezer hektár, a

Nemzeti Erdőtelepítési Program pedig hosszabb távon – 35-50 év alatt – 683 ezer hektár erdőtelepítéssel számol.

A hazai **vadgazdálkodás** alapja az ország 9 millió 236 ezer hektár vadászterületén élő kiváló minőségű vadállomány és az ezzel való magas színvonalú gazdálkodás. Az ország 2011. évi 1399 vadászterületének átlagos mérete 6600 hektár. Vadászható nagyvadfajaink adataiban évek óta tapasztalható emelkedés az elmúlt évben is folytatódott. Ellentétes tendencia érvényesül azonban a gyakori apróvadfajok esetében.

Halastó művelési ágban 2011-ben 35,4 ezer hektár tóterület szerepelt nyilvántartásban, ebből több mint 24 ezer hektáron **haltermelés** folyt. Az elmúlt év folyamán csupán két hektár új halastó létesült és 250 hektár tóterületet rekonstruáltak. Bár az elmúlt években az étkezési halak előállításában csökkenő tendencia mutatkozott, 2011-ben a teljes étkezési haltermelés 14%-kal, 23,1 ezer tonnára emelkedett.

2011-ben számos intézkedés történt, mely pozitív irányba mozdította el a **mezőgazdasági foglalkoztatottságot**. Szélesebb körben alkalmazhatóvá vált a mezőgazdasági idénymunka, valamint egyszerűsödtek az alkalmi munkavállalás szabályai, melynek következtében 2011-ben a mezőgazdasági idénymunka keretei között foglalkoztatott munkavállalók száma növekedett. A közfoglalkoztatás megváltozott rendszere is növelte a mezőgazdasági munkalehetőségeket.

A mezőgazdaság 2011-ben kiemelkedően eredményes pénzügyi évet zárt. A társas vállalkozások adózás előtti eredménye 132 milliárd forint volt, amely az előző évi 47,3 milliárd forintnak csaknem háromszorosa. Az egyéni gazdaságok adózás előtti eredménye az előző évinél is nagyobb mértékben nőtt. Az eredmény javulásának oka a kedvező időjárás következtében növekvő termésmennyiség, illetve a termelői árak számottevő emelkedése, aminek köszönhetően a bevételek a ráfordításokét meghaladó ütemben bővültek.

Az **élelmiszeripar** adózás előtti eredménye jelentősen visszaesett. Míg az előző két évben meghaladta az 50 milliárd forintot, addig 2011-ben mindössze 29,0 milliárd forint volt. Az eredmény romlása elsősorban a ráfordítások árának emelkedésével, valamint az élelmiszeripar már évek óta tartó válságával, az azzal összefüggő rossz pénzügyi helyzettel magyarázható.

Az **élelmiszeripar teljesítménye** ugyanakkor nőtt 2011-ben. A termelés 3,1%-kal, míg a magasabb áraknak köszönhetően termelési értéke 11,1%-kal nőtt, megtörve a megelőző évek csökkenő tendenciáját. Jellemző maradt az a folyamat, hogy a belföldi értékesítés volumenében visszaesés tapasztalható. Ezt ellensúlyozta az exportértékesítés 6,7%-os bővülése.

Az **agrárexport** értéke a 2004. évi EU-csatlakozás óta a 2009-es év kivételével rendre meghaladta az előző évi szintet. Az agrár-külkereskedelmi termékforgalom értéke és egyenlege 2011-ben rekord szintet ért el, a kivitel 6,9 milliárd, a behozatal 4,2 milliárd euróra nőtt. Az exporttöbblet 2011-ben, 2,7 milliárd euró volt, amely számottevően hozzájárult a nemzetgazdaság pozitív külkereskedelmi egyenlegéhez. Ez az ország külkereskedelmi aktívumának 39%-át adta. Az alapanyagok kivitele biztosította az agrárexport árbevételének 42%-át, míg az importban ez az arány 23%-ra csökkent. Mindezek alapján a Tanács megállapítja, hogy az agrár-külkereskedelem szerkezetében olyan mértékű eltolódás következett be az alapanyag kivitel és a feldolgozott termék behozatal irányába, ami veszélyezteti a kedvező egyenleg fenntarthatóságát.

A **kiskereskedelmi forgalom** 2007 óta tartó csökkenés után 2011-ben nem változott. A kiskereskedelmi értékesítés 2009-ben 5,3%-kal, 2010-ben 2,1%-kal csökkent az előző évihez képest. A fogyasztói árak 2011-ben átlagosan 3,9%-kal emelkedtek. A legnagyobb mértékben, 6,6%-kal az élelmiszerek drágultak, amelyek a lakossági kiadások 23,3%-át tették ki. A hazai élelmiszer-gazdaság közvetlen termelői értékesítése nemzetközi összehasonlításban jelentős, bár összességében csökkenő tendenciájú volt 2000 és 2010 között, ezért indokolt a fokozott kormányzati aktivitás ezen a területen.

Magyarország **Megújuló Energia** Hasznosítási Cselekvési Tervében az eredeti 13%-os vállalást megemelve, 14,65%-os megújuló energia részesedést vállalt a teljes bruttó energiafelhasználásban. Magyarország a Cselekvési Tervben megadott ütemezésnél gyorsabban bővítette a megújuló energia felhasználását, ezt elsősorban az erdészeti biomassa felhasználásának növelésével érte el. Az erdészeti biomassa felhasználása ugyanakkor korlátokba ütközik fenntarthatósági és gazdaságossági szempontokat is figyelembe véve. A biogáz üzemek száma és termelése 2011-ig ütemesen nőtt, az év végére számuk 53-ra emelkedett.

A **vidék szerepe** hazánkban jelentősebb az uniós átlagnál. A vidéki területek aránya jóval magasabb (66,3%) mind a régi, mind az újonnan csatlakozott uniós tagállamok átlagát (56%, illetve 58,4%) tekintve. A vidékhez kötődő népesség aránya 30%-kal meghaladja a régi tagállamok átlagát, kisebb mértékben az új tagállamokét is. Hazánkban a foglalkoztatottak 75,1%-a is a vidékhez kötődik.

A Tanács megállapítja, hogy Magyarország és az EU vidéki területein a **népesség elöregedése** folytatódik, az átlagéletkor magas, egyre kevesebb a fiatal. Ez az eltartó képesség csökkenését vonja maga után. A vidék gazdasági helyzetét az egy főre jutó bruttó nemzeti össztermék (GDP) területi különbségei jól érzékeltetik. Vidéken a mutató értéke 2009-ben az országos átlag háromnegyedét sem érte el, Budapesttől pedig több mint háromszoros a lemaradás. Az alapvetően vidéki térségekben élő aktív korú (15-64 éves) népesség foglalkoztatási rátája 2010-ben 53,1% volt, ami 2004-hez képest 1,2 százalékpontos visszaesést jelent, és jelentősen elmarad az alapvetően városi térségek 61,8%-os értékétől. 2010-ben tizenkettő 55 év feletti gazdálkodóra jutott egy 35 év alatti gazdaságvezető. A magyar gazdálkodók mindössze 13,7%-a rendelkezett mezőgazdasági szakképzettséggel 2010-ben.

A **vidékfejlesztést** egyrészt a központi fejlesztéspolitikai beavatkozások, másrészt a vidéki életminőség javítására tett helyi, egyéni és közösségi kezdeményezések, erőfeszítések határozzák meg. Magyarországon az erre irányuló legfőbb uniós programot a LEADER alkotja. A 96 „előzetesen elismert” vidékfejlesztési akciócsoport lefedi az ország valamennyi támogatásra jogosult települését.

A **környezetvédelmi** beavatkozások komplex kialakításához egységes környezeti monitoring rendszer kialakítása szükséges. Talajaink termékenységét és termőképességét a helytelen mezőgazdasági műveléshez köthető degradációs folyamatok, a belvizek és aszályok következtében fellépő szikesedés, a talajok savanyodása korlátozza. Magyarország felszíni és felszín alatti vízkészletekben bővelkedik, hasznosításuk régóta nem megoldott. A hazai vízkészlet, ivóvízbázis minőségét pontszerű, illetve diffúz szennyezés (leginkább a nitrát) fenyegeti. Magyarországon a mezőgazdasághoz köthető légszennyezés mértéke és összetétele megfelel az EU átlagnak.

Az ország területének 9,1%-a országos jelentőségű védett természeti terület, 21%-a a **Natura 2000** hálózat része. A környezet- és természetvédelem fokozódó tértnyerése meg-

teremti a környezeti állapot hosszú távú javulásának lehetőségét. A környezet- és tájgazdálkodás elve alapján folytatott mezőgazdasági művelés hozzájárul a vidéki táj fenntartásához, az élőhelyek megőrzéséhez és az ökoszisztéma szolgáltatások nyújtásához. Fokozottan kétszűlnünk kell az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásának mérséklésére és az abból származó károk enyhítésére és helyreállítására (alkalmazkodás) is. A „jó környezeti állapot” fenntartását a kölcsönös megfeleltetés, az agrár-környezetvédelmi intézkedések és a Natura 2000 területek biztosítják.

A gazdálkodók 2011-ben összesen 472,4 milliárd forint **agrár-és vidékfejlesztési támogatásban** részesültek, amelynek egynegyede (25,9%-a) származott nemzeti forrásból, csaknem háromnegyedét (74,1%-át) uniós források fedezték. A nemzeti költségvetésből nyújtott támogatás mintegy 14,6 milliárd forinttal meghaladta (122,3 milliárd Ft) az előző évit (107,7 milliárd Ft). A Tanács ugyanakkor felhívja arra is a figyelmet, hogy a Kormány 2011-ben e növekedéssel együtt sem biztosította a nemzeti agrártámogatások reálértékének megőrzését.

Összefoglalóan megállapítható, hogy 2011-ben a csökkenő támogatások ellenére javult a jövedelmezőség, amelynek hatására a beruházások is emelkedtek. A Tanács véleménye szerint kedvező fejlemény a foglalkoztatás növekedése és a javuló mezőgazdasági és élelmiszeripari külkereskedelmi mérleg. Ugyanakkor továbbra is aggodalomra ad okot a kivitel és behozatal termékszerkezetének alakulása, valamint a növénytermesztés és az állattenyésztés kedvezőtlen aránya. Kérdéses azonban, hogy a 2011. évi kedvező eredmények megismételhetők-e, és a pozitív irányú változások tendenciájukban fenntarthatóak-e?

A Tanács hiányolja, hogy 2011-ben sem készült el egy világos koncepció a *fekete- és szürkegazdaság, a számla nélküli kereskedelem relatíve nagy súlyának, az erdők illegális kitermelésének megállítására, a terménylopások visszaszorítására. Mindez rontja az ágazat versenyképességét, akadályozza fejlődését.*

A Tanács határozott véleménye szerint a munkahely-teremtést minden lehetséges eszközzel támogatni kell. Ehhez elsősorban a munkahelyeket kínáló vállalkozások helyzetét indokolt javítani.

Az Agrárgazdasági Tanács ajánlásai

Az Agrárgazdasági Tanács megállapítja, hogy az élelmiszergazdaság hatékonyságának javítása érdekében a következő kérdésekben kell **stratégiai és operatív döntéseket hozni**.

1. Érdeünkben áll az agrárökológiai potenciál jelenleginél lényegesen jobb, a piaci lehetőségekkel és a természeti környezet váltoásaival összhangban lévő kihasználása. Ez csak akkor valósítható meg, ha a termékpálya egészére értelmezett hatékonyság érdemben javul. Az ezt célzó intézkedéseknek egyszerre kell jól szolgálniuk az ökológiai, az ökonómiai és a társadalmi követelményeket!
2. A termőfölddel való célszerű gazdálkodás nemzeti ügy. A Tanács javasolja az agrárkormányzatnak, hogy folytassa a föld- és földhasználati nyilvántartás korszerűsítését, továbbra is akadályozza meg a túlzott mértékű földkivonást, és gondoskodjon az állami földek birtokpolitikai irányelveknek megfelelő, célszerű hasznosításáról. Az új földtörvény segítse elő a spekulatív földvásárlások megakadályozását, a középüzemek megerősödését, de ne kockáztassa a meglévő termelő kapacitások kihasználását, az állattenyésztést és a foglalkoztatást.
3. Az elmúlt évben sem történt lényegi előrelépés a mezőgazdasági vízfelhasználásban. A változó környezeti feltételeknek megfelelően komplex és átfogó módon kell újraértékelni Magyarország vízgazdálkodását, vízhasznosítását. Hazánk alapvető érdeke, hogy jobban visszatartsa és hasznosítsa az országon átfolyó felszíni vizeket.
4. A Vidékfejlesztési Minisztérium eddigi erőfeszítései ellenére továbbra is megoldatlan a mezőgazdaság egészének finanszírozása. Ebből a szempontból nem egységes a különböző üzemi formák megítélése, és következésképpen hitelhez jutási és finanszírozási lehetősége. Tovább kell keresni a mezőgazdasági termelés sajátosságainak megfelelő hitelezési és támogatási formákat, s ki kell alakítani az ezt kiszolgáló intézményrendszert.
5. A romló arányok miatt egyre fontosabb a növénytermesztés és az állattenyésztés megbomlott egyensúlyának javítása, az állattenyésztés piacorientált fejlesztése. Erre a szempontra figyelemmel kell lenni a 2014-2020. évi uniós és a nemzeti programok tervezése során. Az ország állatállományának bizonyos fertőző betegségektől való mentes státuszának elérése jelentősen hozzájárulhat hazai állattenyésztőink piaci helyzetének javításához az importnyomás gyengítése, illetve az exportlehetőségek bővítése révén. Vannak olyan állatbetegségek, amelyekről tényyszerűen már évtizedek óta mentes Magyarország, ilyen a tuberkulózis és a brucellózis, de az EU csatlakozás óta eltelt nyolc év alatt sem sikerült mentességünket jogilag is elismertetni. Mindez súlyos piaci hátrányt okoz.
6. 2011-ben az élelmiszer-termékpálya szereplői közül az élelmiszer feldolgozók pozíciója a korábbi évek tendenciáját folytatva drasztikusan romlott. Ennek következtében nőtt az alapanyag kivitel és jelentősen csökkent a feldolgozott termék-export. Ez hátrányosan befolyásolja a foglalkoztatást és veszélyezteti az alapanyag-termelés pozícióit is. Stratégiai kérdés az élelmiszer-feldolgozás kiemelt kezelése a 2014-2020. fejlesztési programokban.
7. A Tanács azzal a javaslattal fordul a Kormányhoz, hogy segítse elő a kölcsönös előnyöket biztosító együttműködés kiépítését az élelmiszerlánc szereplői között, figyelembe véve az EU más tagországaiban működő megoldásokat. Különösen fontos a termelői szerveződések, összefogások kialakításának elősegítése és erő-

sítése. Emellett hatékony kommunikációval kell tudatosítani a gazdáknak, hogy a szerveződések nemzetközi versenyképességük jövőbeni zálogát jelentik.

8. A Tanács hangsúlyosan hívja fel a figyelmet a feketegazdaság létezéséből és a vagyonbiztonság hiányából adódó problémákra. Ez zavarja az ágazat transzparen-ciáját és a szabályosan működő vállalkozások biztonságát. A Tanács felhívja a Kormány figyelmét, hogy az erre alkalmas eszközökkel folytassa a feketegazda-ság visszaszorítását és tegyen lépéseket a vagyon hathatós védelmére.
9. Az Agrárgazdasági Tanács ismételten felhívja a figyelmet az agrárkutatás és szakta-nácsadás területén jelentkező és egyre súlyosbodó problémákra. Az elmúlt év-ben folytatódott az agrárkutató intézetek kapacitás-leépülése. A Tanács javasol-ja, hogy a Kormány helyezzen nagyobb hangsúlyt az agrároktatás, az agrárkuta-tás és az agrárinnováció nemzeti forrásból történő fokozottabb támogatására, kü-lönös tekintettel az Európai Innovációs Partnerség irányelveire.

Budapest, 2012. október 29.

Dr. Székely Csaba
az MTA doktora
az Agrárgazdasági Tanács elnöke